

οίκος

οίκος, ο, ουσ. [<αρχ. οἶκος], ο οίκος· η κατοικία, το σπίτι·

- *κατ' οίκον*, στο σπίτι: «παραδίδει μαθήματα κατ' οίκον || η έρευνα κατ' οίκον δεν έφερε κανένα νέο στοιχείο || το νέο καθεστώς του επέβαλε περιορισμό κατ' οίκον»·

- *οίκος ανοχής*, το μπουρδέλο, το μπορντέλο: «το λιμάνι μας ήταν παλιότερα γεμάτο με οίκους ανοχής»·

- *οίκος της απωλείας*, λέγεται για περιβάλλον που είναι ανήθικο: «τα περισσότερα μπανάκια κατάντησαν οίκοι απωλείας για τους νέους»·

- *οίκος (του) Θεού*, η εκκλησία, ο ναός: «εδώ είναι οίκος Θεού και πρέπει να προσέρχεστε με ευλάβεια || κάθε Κυριακή προσεύχεται στον οίκο του Θεού»·

- *πάω στον οίκο του σπιτιού μου*, λέγεται χάριν αστεϊσμού από κάποιον τη στιγμή που αποχωρεί από την παρέα του για να πάει στο σπίτι του·

- *τα εν οίκω μη εν δήμω*, δεν πρέπει οι οικογενειακές υποθέσεις να γνωστοποιούνται στο ευρύ κοινό: «μέσα στο σπίτι σας μπορείτε να κάνετε και να πείτε ό,τι θέλετε, αλλά τα εν οίκω μη εν δήμω». Είναι φορές που χάριν αστεϊσμού η φρ. λέγεται *τα του Νίκου μη στον Δήμο*, όπου, συνδυάζεται η ηχητική ομοιότητα των λέξεων (*ε)ν-οίκω (Νίκο) και δήμω (Δήμο)*·

- *τα του οίκου μου (σου, του, της κ.λπ.)*, οι ιδιωτικές, οι οικογενειακές υποθέσεις μου (σου, του, της κ.λπ.): «τακτοποίησε πρώτα τα του οίκου σου κι ύστερα ενδιαφέρεσαι για τους άλλους»·

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας